

Lakossági teendők nukleáris vagy radiológiai veszélyhelyzetek esetén

Hazai vagy külföldi, de az ország területét érintő nukleáris, illetve radiológiai veszélyhelyzetek esetén a lakosság részére a következő sürgős óvintézkedések elrendelésére kerülhet sor a baleset kezdeti szakaszában.

1. Elzárkózás

Az elzárkózás lényege, hogy a radioaktív felhő elhaladásának idejére a lakosság tagjainak fedett helyen, zárt ablakok és ajtók mögött kell tartózkodni, a napi életvitelből a nyílttéri tartózkodás kihagyásával ugyanis jelentősen lecsökkenthető az elszennvedett sugáradag.

Az elzárkózásra legalkalmasabb hely a házak, lakások belső szobái, a lehető legkevesebb nyílászáróval, illetve a jól zárható alagsorok, pincék. Elzárkózás idejére a legfontosabb szükségleti eszközök:

- élelmiszer, elsősorban előre csomagolt termékek, konzervek;
- ivóvíz, naponta fejenként 3-4 literrel számolva;
- váltóruházat és cipő;
- műanyag zsákok a szennyezett anyagok és a szemét gyűjtésére;
- takarók;
- szükséges gyógyszerek;
- tisztító- és tisztálkodószerek
- elemes rádió és tartalék elemek;
- szükségvilágítás;
- elsősegélycsomag;
- ragasztószalag, ez felhasználható az ajtók és ablakok hermetizálására is.

Az elzárkózás előtt célszerű lezuhanyozni és az esetlegesen elszennyeződött ruházatot kicserélni tisztára. Hallgatni kell a Kossuth rádiót, ahol az óvintézkedések elrendelésére és feloldására vonatkozó információ hallható.

2. Jódprofilaxis - kálium-jodid

A kálium-jodid stabil jódizotópot tartalmazó só. A stabil jód a pajzsmirigy megfelelő működéséhez szükséges elem. A szervezetbe a szükséges jódmennyiség a táplálkozás során, az élelmiszerekkel jut be. A kálium-jodid gyógyszerként forgalomba hozott készítmény.

A nukleáris balesetek során a levegőbe radioaktív jód kerülhet, ami belégzés során, a tüdőn keresztül a szervezetbe juthat. A szervezetben lévő radioaktív jódot a pajzsmirigy veszi fel, ami ott feldúsulva különböző pajzsmirigy megbetegedéseket okoz.

A szervezet a stabil és a radioaktív jód között nem tud különbséget tenni. A kálium-jodidból, a szervezetben való felszívódás után, a stabil jód a pajzsmirigyben megkötődik, telíti azt, így a radioaktív jód ezután már nem tud megkötődni és a szervezetből kiürül.

FONTOS TUDNI! A kálium-jodid csak a pajzsmirigyet képes megvédeni és csakis a radioaktív jód megkötődése ellen. Amennyiben a levegőben nincs radioaktív jód, a kálium-jodid tabletták alkalmazása teljesen felesleges.

FONTOS! A kálium-jodid sem nyújt 100%-os védeltséget! A védelem mértéke függ:

- Mennyi idő telt el a radioaktív jód belégzése és a kálium-jodid tabletták bevétele között (minél kevesebb, annál jobb a hatás);
- Milyen gyorsan szívódik fel a kálium-jodid a vérből;
- Mekkora mennyiségű radioaktív jódot lélegzett be az ember.

Mikor kell bevenni a kálium-jodid tablettát és hol lehet hozzájutni?

A kálium-jodid tablettát csak központi utasításra és csakis indokolt esetben szabad bevenni. Amennyiben központilag nem kerül elrendelésre a jódprofilaxis, a kálium-jodid tabletták bevétele nem javasolt, mivel indokolatlan esetben a kockázat nagyobb, mint a haszon.

Az alkalmazás az életkortól és az egészségi állapottól is függ, a gyógyszerhez csatolt utasítást be kell tartani! A kálium-jodid tablettákat a Paksi Atomerőmű Zrt. 30 km-es körzetében lévő településeken a gyógyszertárakban, vagy a polgármesteri hivatalokban tartják lekészletezve. Az ország emellett rendelkezik szükség esetén kiosztható központi készletekkel is.

3. Kimenekítés, kitelepítés

Ha az esemény vagy baleset jelentős radioaktív anyag kibocsátásával jár, akkor az illetékesek a MTV1, illetve a Kossuth rádió útján, illetve helyi eszközökön értesítik a lakosságot a kitelepítés helyéről és idejéről. A kimenekítésnél mindig meg kell várni a központi utasítást, illetve ismerni kell a kimenekítési irányokat azért, hogy a radioaktív felhő és a szennyezett területek elkerülhetők legyenek. Önállóan, utasítás nélkül ne kezdjük meg a menekülést.

Mit kell tenni, ha elrendelik a kitelepítést?

Követni kell a helyi védelmi bizottságok, illetve az általuk megbízott hivatalos személyek utasításait. A lakásból való távozáskor:

- ki kell kapcsolni a villanyt, az elektromos készülékeket, a világítást,
- el kell zárni a víz- és gázvezetékét, berendezéseket,
- el kell oltani a kályhákban, tűzhelyekben az égő tüzeket,
- be kell zárni az ablakokat, leereszteni a redőnyöket,
- a lakásajtót kulcsra zárni,
- a mozgásképtelen beteg családtagokat a gyülekezési helyen be kell jelenteni, egy visszamaradó családtag felügyelete mellett meg kell várni, amíg az elszállításuk központilag megtörténik.

A kitelepítés folyamatának megkönnyítésére és a befogadóhelyen való letelepedés megkönnyítése érdekében túlélő csomagot kell összeállítani. A csomag kialakításánál feltétlenül számolni kell azzal, hogy központilag biztosított szállítóeszközön, esetleg gyalog történik a lakóhely elhagyása. Fontos, hogy az összeállított csomag könnyen szállítható legyen, nem haladhatja meg a 20 kg-ot. A csomagon fel kell tüntetni a nevet, a címet, a gyermek ruházatára lehetőleg fel kell írni, vagy varrni a nevét, születési évét. Mellékelni kell az esetleges gyógyszerérzékenységről szóló iratot. A csomag javasolt tartalma:

- személyi okmányok, értéktárgyak, készpénz, betétkönyv, bankkártya,
- két- három napi élelmiszer (konzerv, nem romlandó élelmiszer) egy liter ivóvíz, tea, üdítő (az élelmiszereket úgy célszerű összeválogatni, hogy a napi kalória érték a 3000-3600 kalória tápértéket elérje)
- az évszaknak megfelelő lábbeli, felsőruházat, fehérnemű,
- tisztálkodási eszközök,
- rendszeresen használt gyógyszerek, gyógyászati segédeszközök
- egyéni védőeszköz (ha van) szükség szerint légzésvédő és bőrvédő eszközként - használható ruházat, takaró (esetleg hálósák, gumimatrac.),
- ha van, hordozható rádió.